

УДК 332.012

Куценко В.І.,
аспірант

Запорізький національний технічний університет

РОЗБУДОВА АРХІТЕКТУРИ РАЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО- ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Kutsenko V.I.,
graduate student
Zaporizhia National Technical University

THE DEVELOPMENT OF THE ARCHITECTURE FOR A RATIONAL STRUCTURE OF THE ECONOMY OF THE REGION IN THE CONDITIONS OF FORMATION OF INNOVATION AND ORIENTED ECONOMY

Постановка проблеми. Формування інноваційно-орієнтованої економіки вимагає розбудови архітектури раціональної структури економіки, яка сьогодні є ключовими пріоритетом для швидкого посткризового відновлення економіки України. Раціональність галузевої структури визначається не лише тим, яка додану вартість створюється кожною галуззю в межах регіональної або національної структури економіки, а й тим, наскільки вона відповідає критеріям оптимальності та збалансованості.

На нашу думку, на відміну від однолінійної лаконічності й однозначності структуризації економіки, наприклад, використання лише одного критерію, розбудова архітектури раціональної структури економіки регіону дозволяє комбінувати синхронне формування, нарощення та використання певного поєднання критеріїв – оптимальності та збалансованості.

Отже, проблема розбудови та формування раціональної структури економіки в регіонах, особливо в межах концепції сталого розвитку, є актуальною, оскільки на сьогодні залишається нагальною потреба в активізації рушійних сил, залученні та диверсифікації джерел фінансування, мобілізації різноспрямованих факторів генерування системних ознак інноваційно-орієнтованої економіки. До того ж, досягнення сталого розвитку є пріоритетним завданням економічної політики, як держави, в цілому, так і окремого регіону. Позитивна динаміка показників сукупного випуску свідчить про зростання економічного потенціалу країни, розширення виробничих можливостей суспільства, є основою добробуту населення. Не менш важливе значення має якісний аспект економічного зростання, який має свій прояв у структурі економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми структурування економіки досліджувалися за різними аспектами. Територіальну структуру досліджували такі зарубіжні вчені, як В. Крісталер, А. Льош [1], Й. Тюнен, А. Вебер [2], українські вчені – С. Коляденко [3], О. Топчієв [4], М. Хвесик [5], Л. Чернюк [6], О. Шаблій [7]. Особливостям структурування економіки на національному рівні присвячені праці В. Гейця, Д. Затуловського, Б. Кваснюка [8-9], Е. Прушківської [10] та ін.

Однак у більшості наукових праць мало уваги приділено визначенню та дослідженню критеріїв раціональності структури економіки на регіональному рівні.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо розбудови архітектури раціональної структури економіки регіону в умовах формування інноваційно-орієнтованої економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна діяльність характеризується різними показниками трудомісткості та рентабельності, інноваційної та інвестиційної активності, соціальної та екологічної безпеки. Тому зміни в пропорціях між видами економічної діяльності спричиняють зміни, що стосуються багатьох сфер життя суспільства. На сучасному етапі актуальним питанням є розробка наукового підходу до визначення раціональної структури економіки регіону через розбудову її архітектури. Ключовими категоріями у вивченні проблеми побудови раціональної структури є поняття «розбудова» та «архітектура». За філософським словником «розбудова – це розширення», а архітектура – мистецтво проектування й будівництва споруд та їхніх комплексів, що формують просторове середовище для життя і діяльності людини [11]. Використовуючи філософське трактування цих категорій, доцільно дати авторське визначення «розбудови архітектури раціональної структури економіки регіону», яка представляє собою розширення (урізноманітнення) та якісне вдосконалення структури економіки з метою формування сприятливого середовища для життєдіяльності людини.

Розглянемо особливості розбудови архітектури раціональної структури економіки регіону на

прикладі галузевої структури економіки Запорізької області. Галузева структура економіки представляє собою співвідношення основних видів економічної діяльності всередині регіону, та формує його внутрішній економічний устрій. Тобто, галузева структура економіки регіону визначає загальний «профіль» та «імідж» регіону як учасника економічних відносин.

Аналіз структури економіки Запорізької області за 2013 р., представлений в табл. 1, показує, що найбільшу питому вагу за ВДВ складає промисловість. Частка даного виду економічної діяльності становить 37,8%. Значне місце в структурі економіки регіону займають торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів (14,4%), сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво (10%), діяльність транспорту та зв'язку (7,4%).

Переважання даних видів економічної діяльності пояснюється високою прибутковістю підприємств цих галузей. Так, відсоток підприємств, які отримують прибуток у промисловості – 64,1%, сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво – 68,3%, торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів – 66,6%, діяльність транспорту та зв'язку – 62,1%. Тобто, види економічної діяльності з високими показниками прибутковості мають значну частку в структурі економіки регіону. Слід зазначити, що спостерігається сильна кореляція між прибутковістю та структурою економіки. Аналогічно можна відслідкувати взаємозв'язок між рівнем заробітної плати та пропорціями між видами економічної діяльності.

Отже, з точки зору прибутковості та заробітної плати структура економіки регіону може бути визнана оптимальною. Проте додаткова інформація, представлена в табл. 1, свідчить про те, що найбільш рентабельні та високооплачувані види діяльності характеризуються низькими показниками зайнятості та несприятливим впливом на навколишнє середовище, особливо промисловість. Так, наприклад, частка освіти у структурі ВДВ є низькою, але цей вид економічної діяльності забезпечує робочими місцями 7,8% населення.

Таблиця 1
Основні показники Запорізької області за видами економічної діяльності, 2013 р.

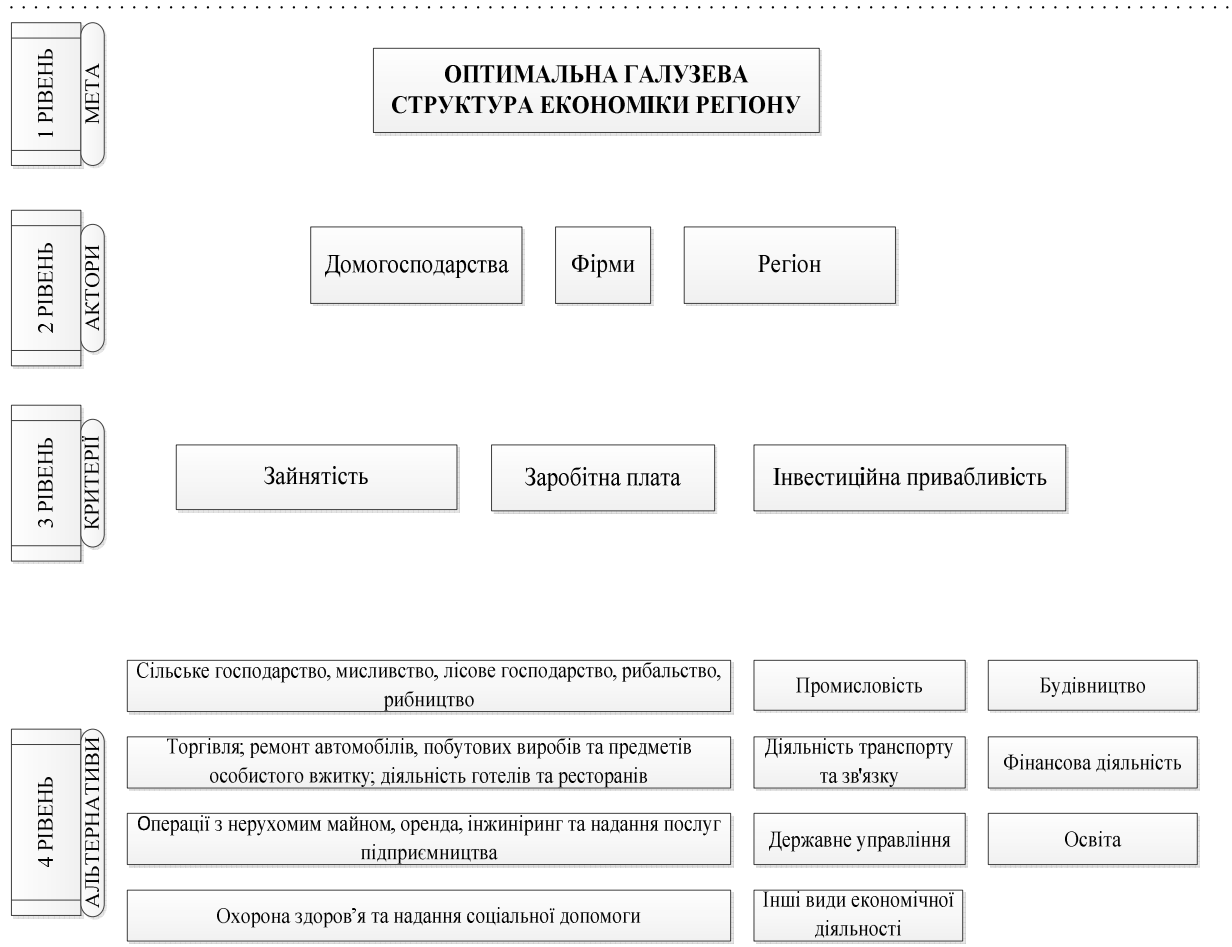
Вид економічної діяльності	Валова додана вартість		Зайнятість		Середньомісячна заробітна плата		Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності
	млн грн	питома вага, %	тис. осіб	питома вага, %	грн	питома вага, %	питома вага, %
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	4 212	10,0	134,9	17,6	1864	6,4	7,3
Промисловість	15 956	37,8	188,4	24,6	3765	13,0	63,6
Будівництво	789	1,9	32,6	4,2	1974	6,8	6,5
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів	6 069	14,4	184,4	24,0	1806	6,2	3,2
Діяльність транспорту та зв'язку	3 130	7,4	39,6	5,2	2798	9,6	0,8
Фінансова діяльність	2 507	5,9	15,5	2,0	4091	14,1	0,7
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємництва	2 866	6,8	10	1,3	2584	8,9	2,9
Державне управління	1 895	4,5	32,9	4,3	2910	10,0	11,4
Освіта	2 300	5,5	59,9	7,8	2544	8,8	0,3
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1 803	4,3	49,1	6,4	2255	7,8	0,5
Інші види економічної діяльності	641	1,5	20,1	2,6	2440	8,4	6
ВСЬОГО	42 168	100	767,4	100	29031	100	100

Джерело: складено автором за даними [12]

Проведений аналіз показує, що неможливо виділити який-небудь критерій, на базі якого може бути побудована структурна політика регіону. Методика, заснована на показнику прибутковості та заробітної плати, неминуче призведе до ще більшого зміцнення позиції промисловості. Наслідком

цього може стати нестабільна економічна ситуація в регіоні та країні в цілому, відсутність довгострокових перспектив розвитку, загроза національній та регіональній безпеці. Використання критерію зайнятості призведе до збільшення частки трудомістких галузей з низьким рівнем технологічних інновацій. Тому оптимізація структури економіки регіону за видами економічної діяльності повинна бути побудована на використанні багатокритеріального методу. Необхідний комплексний, системний, зважений підхід, мета якого забезпечити соціально-економічний розвиток регіону з урахуванням інтересів різних суб'єктів економіки, компромісу між розвитком країни та регіону, між становленням конкурентоспроможної держави та підтримкою високого рівня життя населення. Реалізувати зазначені принципи дозволяє теорія прийняття рішень, розроблена Томасом Сааті (США), яка отримала назву «метод аналізу ієрархій» [13].

Розглянемо можливості застосування даного методу для визначення оптимальної структури економіки регіону. Для вирішення поставленого завдання необхідно виокремити декілька етапів (рис. 1).

Рис. 1. Ієрархія задачі про визначення оптимальної галузевої структури економіки регіону

Джерело: складено автором на основі [13]

1 етап. Ієрархізація проблеми.

Необхідно представити завдання у вигляді багаторівневої ієрархічної структури, що характеризує вплив різних факторів на процес прийняття рішення, їх взаємозв'язок і підпорядкування.

На першому рівні ієрархії розташовується головна мета дослідження – визначення оптимальної структури економіки регіону. Досягнення цієї мети розглядається з точки зору інтересів різних суб'єктів (акторів), серед яких виокремимо – домогосподарства, фірми та регіон. Вони утворюють другий рівень ієрархії. Нижче представлені показники, що характеризують кількісні і якісні аспекти функціонування тих чи інших видів діяльності. На основі передбачених цілей економічних суб'єктів і щорічної статистичної інформації, на третьому рівні виділені такі критерії, як зайнятість, заробітна плата, інвестиційна привабливість. На четвертому рівні розміщені види економічної діяльності, які утворюють структуру економіки регіону.

2 етап. Визначення ієрархії пріоритетів елементів четвертого рівня ієрархії по відношенню до

елементів третього рівня.

Для цього потрібно послідовно оцінити кожен елемент нижнього рівня ієрархії за ступенем його впливу на рівень вище. В ролі універсального інструменту визначення пріоритетів Т. Сааті пропонує використовувати парні порівняння, результати яких представляються у матричному вигляді.

Для характеристики критерію «зайнятість» використовуємо фактичні дані щодо середньорічної чисельності працівників за видами економічної діяльності. Однак абсолютне значення середньорічної чисельності працівників може призвести до необ'єктивності визначення пріоритетів і встановлення переваги тих видів економічної діяльності, які мають високий рівень зайнятості. Для нівелювання цього недоліку необхідно розрахувати показники трудомісткості для кожного елемента четвертого рівня ієрархії. Після нормалізації обчислених за формулою значень трудомісткості отримуємо вектор пріоритетів видів економічної діяльності за критерієм «зайнятість» (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок вектору пріоритетів видів економічної діяльності за критерієм «зайнятість»

Вид економічної діяльності	Зайнятість, тис. осіб	Трудомісткість	Власний вектор	Вектор пріоритетів
1	2	3	4	5
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	134,9	0,032	1,8203	0,1241
Промисловість	188,4	0,012	0,6711	0,0458
Будівництво	32,6	0,041	2,3483	0,1601
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів	184,4	0,030	1,7269	0,1177
Діяльність транспорту та зв'язку	39,6	0,013	0,7191	0,0490
Фінансова діяльність	15,5	0,006	0,3514	0,0240
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємництва	10	0,003	0,1983	0,0135
Державне управління	32,9	0,017	0,9867	0,0673
Освіта	59,9	0,026	1,4802	0,1009
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	49,1	0,027	1,5478	0,1055
Інші види економічної діяльності	20,1	0,031	1,7822	0,1215

Джерело: розраховано автором за даними [12; 13]

Наведені дані свідчать про те, що найбільшим пріоритетом з точки зору забезпечення зайнятості мають такі види економічної діяльності, як будівництво (0,1601), сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво (0,1241), інші види економічної діяльності (0,1215). При цьому слід зазначити, що промисловість має один із найнижчих пріоритетів (0,0458) за критерієм «зайнятість», незважаючи на те, що Запорізька область характеризується домінування цієї галузі. Отже, виникає об'єктивна необхідність перегляду структури пріоритетів з точки зору зайнятості у регіоні.

Наступним елементом третього рівня ієрархії є критерій «заробітна плата», статистичною базою для якого визначено дані щодо середньомісячної номінальної заробітної плати працівників підприємств за видами економічної діяльності.

Розрахунок пріоритетів видів економічної діяльності за критерієм «заробітна плата» наведено у табл. 3.

Такі види економічної діяльності, як фінансова діяльність (0,1409), промисловість (0,1297), державне управління (0,1002) характеризуються високим рівнем оплати праці. Найменшу перевагу за критерієм «заробітна плата» отримали: торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів (0,0622), сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво (0,0642), будівництво (0,0680).

Для встановлення пріоритетів за критерієм «інвестиційна привабливість» скористаємося статистичними даними щодо обсягу капітальних інвестицій за видами економічної діяльності (табл. 4).

Дані таблиці 4 наочно демонструють, що промисловість (0,6163) є найбільш привабливим з точки зору інвестування. Найменший пріоритет мають такі види економічної діяльності, як: освіта (0,0029), охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (0,0048). Слід підкреслити, що підтримкою розвитку цих галузей повинна займатися держава.

Таблиця 3
Розрахунок вектору пріоритетів видів економічної діяльності за критерієм «заробітна плата»

Вид економічної діяльності	Середньомісячна заробітна плата, грн.	Вектор пріоритетів
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	1864	0,0642
Промисловість	3765	0,1297
Будівництво	1974	0,0680
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів	1806	0,0622
Діяльність транспорту та зв'язку	2798	0,0964
Фінансова діяльність	4091	0,1409
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємництва	2584	0,0890
Державне управління	2910	0,1002
Освіта	2544	0,0876
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2255	0,0777
Інші види економічної діяльності	2440	0,0840

Джерело: складено автором за даними [12; 13]

Таблиця 4
Розрахунок вектору пріоритетів видів економічної діяльності за критерієм «інвестиційна привабливість»

Вид економічної діяльності	Капітальні інвестиції, %	Вектор пріоритетів
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	7,3	0,0707
Промисловість	63,6	0,6163
Будівництво	6,5	0,0630
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів	3,2	0,0310
Діяльність транспорту та зв'язку	0,8	0,0078
Фінансова діяльність	0,7	0,0068
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємництва	2,9	0,0281
Державне управління	11,4	0,1105
Освіта	0,3	0,0029
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,5	0,0048
Інші види економічної діяльності	6	0,0581

Джерело: складено автором за даними [12; 13]

3 етап. Визначення пріоритетів елементів третього рівня ієрархії по відношенню до елементів другого рівня.

На даному етапі потрібно визначити ступінь переваги кожного з критеріїв, розміщених на третьому рівні ієрархії, по відношенню до господарюючих суб'єктів.

Першим суб'єктом, виділеним на другому рівні ієрархії, є домогосподарства. Розрахунок вектора пріоритетів для даних акторів представлений в табл. 5. Найбільший пріоритет для домогосподарств отримав показник «зайнятість» (0,6196), так як традиційно основним джерелом доходів переважної більшості сімей є трудова діяльність. Наступним пріоритетом є «заробітна плата» (0,3239), розмір якої визначає рівень та якість споживання індивідів, умови відтворення людського капіталу. Найменшу перевагу для домогосподарств має показник «інвестиційна привабливість» (0,0564).

Розрахунок пріоритетів критеріїв для фірм представлений в табл. 6.

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання максимального прибутку. Тому критерій «інвестиційна привабливість» (0,7352) має найбільший пріоритет для фірм. Далі слідує показник «заробітна плата» (0,2067), так як висока оплата праці дозволяє залучати найбільш кваліфікованих співробітників. Не останнє місце за ступенем переваги займає і критерій «зайнятість» (0,0581).

Таблиця 5

Розрахунок вектору пріоритетів для домогосподарств

Критерій	Зайнятість	Заробітна плата	Інвестиційна привабливість	Власний вектор	Вектор пріоритетів
Зайнятість	1	3	7	0,3625	0,6196
Заробітна плата	$\frac{1}{3}$	1	9	0,2311	0,3239
Інвестиційна привабливість	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{9}$	1	0,5684	0,0564

Джерело: розраховано автором на основі [13]

Таблиця 6

Розрахунок вектору пріоритетів для фірм

Критерій	Зайнятість	Заробітна плата	Інвестиційна привабливість	Власний вектор	Вектор пріоритетів
Зайнятість	1	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{9}$	3,5569	0,0581
Заробітна плата	5	1	$\frac{1}{5}$	5,0000	0,2067
Інвестиційна привабливість	9	5	1	2,5303	0,7352

Джерело: розраховано автором на основі [13]

Розрахунок пріоритетних векторів елементу третього рівня ієрархії – для регіону, представлено в табл. 7.

Таблиця 7

Розрахунок вектору пріоритетів для регіону

Критерій	Зайнятість	Заробітна плата	Інвестиційна привабливість	Власний вектор	Вектор пріоритетів
Зайнятість	1	7	9	0,2513	0,7854
Заробітна плата	$\frac{1}{7}$	1	3	0,1895	0,1488
Інвестиційна привабливість	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{3}$	1	0,3333	0,0658

Джерело: розраховано автором на основі [13]

Пріоритетною метою регіону є висока якість життя громадян, що неможливо без створення умов для ефективної зайнятості, тому критерій «зайнятість» (0,7854) отримав найбільшу перевагу. Важливими чинниками підвищення добробуту людей є також відповідний рівень заробітної плати (0,1488). Цей показник є наступними за пріоритетністю. Незважаючи на те, що інвестиційна привабливість галузі збільшує прибуток підприємств цієї галузі, який є джерелом поповнення бюджету за рахунок збільшення податкових надходжень, але вона не є самоціллю розвитку регіону. Тому показник «інвестиційна привабливість» (0,0658) отримав найменший пріоритет. Тобто, інвестиційна привабливість перш за все є прерогативою приватної ініціативи, а не регіону.

4 етап. Визначення пріоритетів елементів другого рівня ієрархії по відношенню до головної цілі.

Для обчислення загальних пріоритетів необхідно оцінити вплив кожного господарюючого суб'єкта на головну мету дослідження. В залежності від політичної та економічної ситуації в країні, сформованих традицій і звичаїв ступінь впливу акторів на прийняті рішення може відрізнятися. У межах розглянутого завдання припускаємо, що кожен суб'єкт економіки має однаковий вплив, тому вектор пріоритетів буде мати вигляд (0,3333; 0,3333; 0,3333).

Після визначення пріоритету кожного рівня ієрархії по відношенню до вищого рівня обчислюється загальний вектор пріоритетів. Для цього необхідно оцінити пріоритети видів економічної діяльності по відношенню до господарюючих суб'єктів, які обчислюються як сума добутоків пріоритетів елементів четвертого рівня ієрархії по відношенню до елементів третього рівня і пріоритетів,

елементів третього рівня по відношенню до елементів другого рівня (табл. 8).

Таблиця 8

Розрахунок пріоритетів видів економічної діяльності за суб'єктами економіки

Вид економічної діяльності	Вектор пріоритетів домогосподарств	Вектор пріоритетів фірм	Вектор пріоритетів регіону
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибацтво	0,1017	0,0725	0,1117
Промисловість	0,1051	0,4825	0,0958
Будівництво	0,1248	0,0697	0,1400
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів	0,0949	0,0425	0,1038
Діяльність транспорту та зв'язку	0,0620	0,0285	0,0534
Фінансова діяльність	0,0609	0,0355	0,0402
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємництва	0,0388	0,0398	0,0257
Державне управління	0,0804	0,1058	0,0750
Освіта	0,0911	0,0261	0,0925
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,0908	0,0257	0,0948
Інші види економічної діяльності	0,1058	0,0672	0,1118

Джерело: розраховано автором на основі [13]

Наступним кроком є зведення в єдиний вектор пріоритети господарюючих суб'єктів шляхом визначення середньої арифметичної пріоритетів домогосподарств, фірм і держави. Значення знайденого вектора показує результат – оптимальну галузеву структуру економіки регіону (за видами економічної діяльності).

Порівняльний аналіз фактичної й оптимальної галузевої структури економіки Запорізької області за 2013 р. представлений на рис 2.

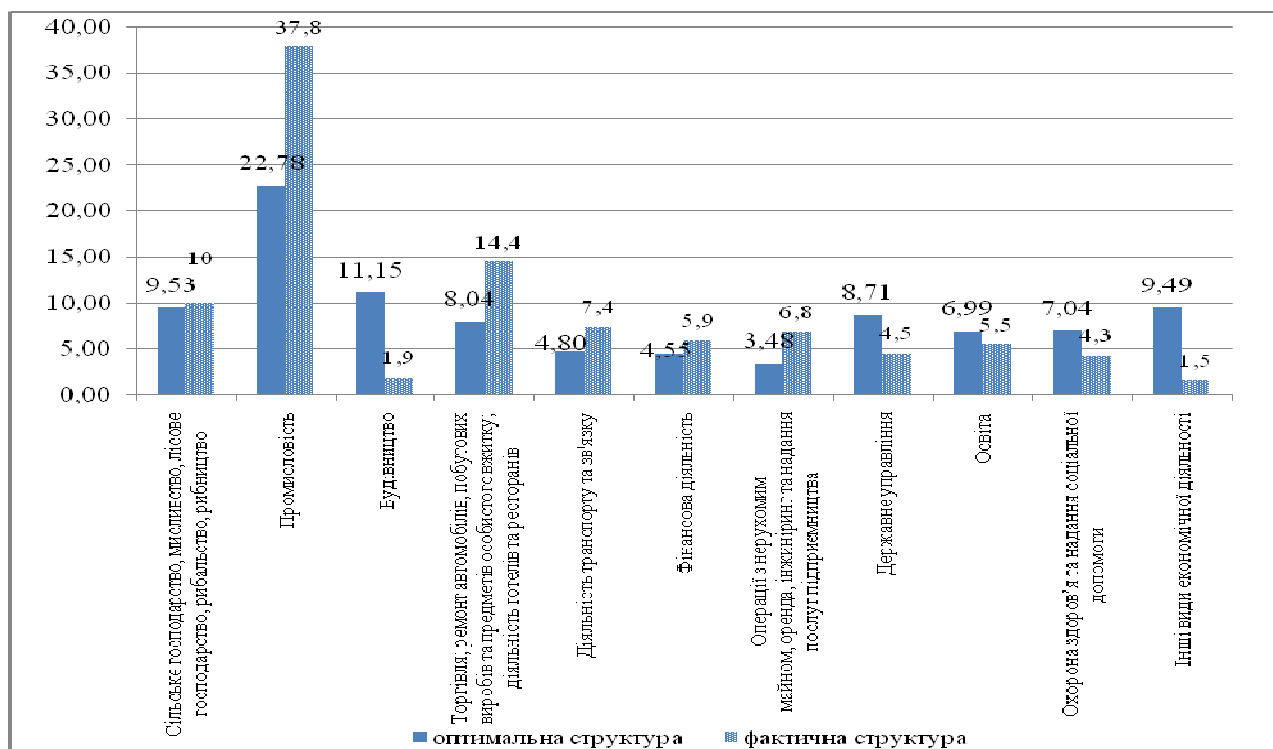

Рис. 2. Порівняння оптимальної та фактичної галузевої структури економіки Запорізької області, 2013 р.

Джерело: побудовано автором на основі [12; 13]

Рисунок 2 наочно демонструє, що економіці регіону притаманна нерівномірність із значним переважанням одних видів діяльності за слабого розвитку інших. Так, 37,8% ВДВ припадає на промисловість, тоді як оптимальне значення повинно бути нижче на 15,02% і складати 22,78%. Значні відхилення спостерігаються також у будівництві, частка якого за оптимальною структурою повинна становити 11,15%, тоді як фактично лише 1,9%, державне управління (відхилення 4,21%). Проте, на основі проведеного дослідження було виявлено, що ті види економічної активності, які характеризуються низькою часткою у структурі ВДВ (будівництво, торгівля, а також освіта, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги та ін.), є пріоритетними і мають значний потенціал для майбутнього розвитку регіону.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, результати проведеного дослідження виявили існуючі диспропорції за видами економічної діяльності у Запорізькій області. Обсяг сукупного випуску демонструє монопрофільність регіону, що виражається в переважанні видів економічної діяльності, бажаних з точки зору приватної ініціативи, при цьому інтереси інших суб'єктів економіки практично не враховуються. Застосування методу аналізу ієрархій для визначення оптимальної структури галузевої структури економіки регіону дозволяє комплексно підійти до вирішення цієї проблеми, з урахуванням різних факторів і потреб суб'єктів економіки.

Результати проведеного дослідження можуть бути використані для розробки стратегії розвитку регіону, виокремлення видів економічної діяльності, які характеризуються економічною та соціальною ефективністю, атакою визначення галузей, які потребують державної підтримки.

Література

1. Крісталер В. Теорія центральних місць [Електронний ресурс] / В. Крісталер, А. Льюш. – Режим доступу: <http://bibliotekar.ru/geografia-2/24.htm>.
2. Тюнен Й. Методи теорії просторової економіки [Електронний ресурс] / Й. Тюнен // Теорія «концентричних кілець». – Режим доступу: <http://www.dlab.irtc.org.ua/Pages/Topic2/Appendix.html>.
3. Коляденко С.В. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу області [Електронний ресурс] / С.В. Коляденко // Продуктивні сили і регіональна економіка. – 2008. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/12066>.
4. Топчієв О.Г. Методологічні засади геопланування регіону / О.Г. Топчієв, А.М. Шашеро, Д.С. Мальчикова // Український географічний журнал. Суспільно-географічні дослідження. – 2010. – № 1. – С. 5–13.
5. Малік М.Й. Сталій розвиток сільських територій на засадах регіонального природокористування та екологічнобезпечного агропромислового виробництва / М.Й. Малік, М.А. Хвесик // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2010. – С. 3–12.
6. Реформування економічних відносин і управління в промисловості / Л.Г. Чернюк та ін.; НАН України, Рада по вивченню продукт. сил України. – К. : [б.в.], 1997. – 252 с.
7. Теоретико-методологічні основи концепції перспективного розвитку Західноукраїнського регіону // Проблеми соціально-економічної географії Західного регіону України / за ред. О. Шаблія. – К. : Вид-во «Лібра», 1993. – С. 123–128.
8. Затуловський Д. Галузева структура економіки – найважливіший чинник розвитку країни [Електронний ресурс] / Д. Затуловський. – 2012. – № 7. – Режим доступу: <http://fb.ru/article/32530/otraslevaya-struktura-ekonomiki-vajneyshiy-faktor-razvitiya-strany>.
9. Кваснюк Б. Структурна перебудова економіки та її ресурси / Б. Кваснюк // Економіка України. – 2004. – № 10. – С. 18–27.
10. Прушківська Е.В. Секторальна структура національної економіки: теорія, методологія, практика формування : монографія / Е.В. Прушківська. – Запоріжжя : Вид-во «Просвіта», 2013. – 375 с.
11. Філософський словарь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znachenieslova.ru/slovar/philosoph/arhitektura>.
12. Державна служба статистики України. Публікації. Регіональна статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
13. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Т. Саати. – М. : Радио и связь, 1993. – 278 с.

References

1. Kristaler, V. and Losh, A. "The theory of Central places", available at: <http://bibliotekar.ru/geografia-2/24.htm>.
2. Tiunen, I. "Methods of the theory of spatial Economics", available at: <http://dlab.irtc.org.ua/Pages/Topic2/Appendix.html>.
3. Koliadenko, S.V. (2008). "Strategic directions of development of the agroindustrial complex of the region", *Produktyvni syly i rehionalna ekonomika*, available at: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/12066>.
4. Topchiiev, O.H. (2010), "Methodological foundations of geoplaning of the region", *Ukrainskyi heohrafichnyi zhurnal*, no. 1, pp. 5–13.
5. Malik, M.I. and Khvesyk, M.A. (2010), "Sustainable development of rural territories through regional land-use and environmentally sound agricultural production", *Ekonomika APK*, pp. 3–12.
6. Cherniuk, L.H. etc. (1997), *Reformuvannia ekonomichnykh vidnosyn i upravlinnia v promyslovosti* [Reform of economic relations and management in industry], [b.v.], Kyiv, Ukraine, 252 p.

7. Shablii, O. (1993), "Theoretical and methodological foundations of the concept of perspective development of the Western region", *Problemy sotsialno-ekonomichnoi heorafii Zakhidnoho rehionu*, pp. 123–128.
8. Zatulovskii, D. (2012), "Sectoral structure of the economy is the most important factor in the development of the country", available at: <http://fb.ru/article/32530/otraslevaya-struktura-ekonomiki-vajneyshiy-faktor-razvitiya-stranyi>.
9. Kvasniuk, B. (2004), "Restructuring of the economy and its resources", *Ekonomika Ukrainy*, pp. 18–27.
10. Prushkivska, E.V. (2013), *Sektoralna struktura natsionalnoi ekonomiky: teoriia, metodolohiia, praktyka formuvannia* [Sectoral structure of the national economy: theory, methodology, practice], monograph, Vyd-vo «Prosvita», Zaporizhzhia, Ukraine, 375 p.
11. Philosophical dictionary, available at: <http://znachenieslova.ru/slovar/philosoph/arhitektura>.
12. State Statistics Service of Ukraine. Publications. Regional Statistics, available at: <http://ukrstat.gov.ua/>
13. Saati, T. (1993), *Prinyatiye resheniy. Metod analiza iyerarkhiy* [The decision making. Method of analysis of hierarchies], Radio i svyaz, Moscow, Russia, 278 p.